

KEES VAN KOOTEN

Zeven sloten

Zes uitstapjes

2013

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor Kim

KLAPLAARZEN

Een fotoboek over Den Haag, in de jaren vijftig.
Ik sla een bladzij om, een hoek,
ik stap een straat in en begin te lopen.
Het is woensdagmiddag en met zeven jongens
volgen wij het spoor van de indianenverhalen –
er stond een koekfabriek in brand
er was een vissersboot gestrand
er dreef een vrouw in het kanaal
er was een vrachtwagen gekanteld
en een paard op hol geslagen
en ergens stonden twee honden
die voor straf niet meer los konden.

Maar altijd viel het tegen.
Zelden zagen wij meer dan langere jongens,
die vechten wilden, om ons burgemeester te
maken:
dan trokken ze je broek uit
als de zon begon te zakken.

Wat hoor ik toch op deze foto's?
Er vaagt wat langs mijn benen,
het plokt, het sopt, dat was het:

wij hollen weg en met doffe pletsen
kletsen onze blote schenen tegen
de natte binnenkant van de kaplaarsrand,
want van thuis moesten wij
vantevoren onze kousen uit.

Die klapperende kaplaarzen maakten
mijn eerste vrije geluid.

NAAR DELFT HEEN

(Een opstel uit 1950)

Wij wouden naar Delft heen gaan en ik wist hoe wij moesten fietsen, omdat ik al een keer eerder naar Delft heen had gefietst. Samen met mijn vader.

Maar toen hadden wij Delft niet gehaald omdat ik in Wateringen een lekke band kreeg en wij geen spullen voor te plakken bij ons hadden, wat niks voor mijn vader was. Het was geluk dat mijn vader zo goed met twee fietsen kan fietsen. Hij had mijn fiets aan zijn rechterhand, dat die zo met ons meestuitte en ik zat bij hem achterop met mijn handen in de zakken van zijn jas en mijn hoofd scheef tegen zijn rug. Ik deed liedjes op de maat van de straat en daarom keek ik niet goed hoe de weg naar Delft heen ging die wij toen weer terugreden. Ik wist het wel een beetje maar niet helemaal precies meer meer.

Ik zou met Eddie gaan en met Ronald als hij mocht. Want het ging erom of Ronald zijn moeder ging merken wat er met haar vaas gebeurd was.

Ronald zijn moeder had die vaas gehad voor haar geboorte, van hun oom en tante uit Amerika. Hij was rond en zo groot als een drietje. En het wonder van die vaas was dat hij van glas was dat niet kon breken. Daar sloofde Ronald altijd mee uit.

Ja je zuster op een houtvlot, zeiden Eddie en ik. Want wij geloofden er geen barst van dat het waar was van dat glas. Wij zeiden dat Ronald hun zijn vaas niet op de grond zou durven te laten te vallen. Dat dat de knijp was, ulla ulla. En wij zeiden heb het hart eens Ronald. Toen hebben wij het eerst bij hun in de voorkamer getest, of het waar was.

Ronald liet de vaas dus van de tafel vallen. Maar hij gaf hem eigenlijk meer een zet, dat hij er afrolde en daar ligt bij hun thuis een dik kleed onder, uit Egypte zegt Ronald. Dus Eddie en ik vonden dat dat niet telde.

Ronald vond van wel. Hij zei dat als het wel brekelijk glas had geweest de vaas nou kapot zou zijn. Omdat hij uit Amerika kwam waar nooit een vaas brak omdat ze alles onbreekbaar maken in Amerika. En dat wij het homp konden krijgen. Laat hem dan eens in de keuken op het zeil vallen als je durft, zeiden wij toen en eerst wou Ronald niet maar Eddie en ik zeiden dat hij dan morgen, wat vandaag dus gisteren is, dat hij dan ook niet mee

mocht naar Delft heen. En dat hij kon kiezen of kabelen.

Dus toen gingen wij naar de keuken, met de vaas voorop. Daar is Ronald toen op de aanrecht geklommen en heeft de vaas van boven af zijn hoofd losgelaten. Wij schrokken ons het apezuur! Jezus-mina wat een klap was dat! En het mooiste was nog Ronald had net een hersenschunning gehad!

Eddie holde meteen de keuken uit en de trap af en de deur door en naar huis toe. Ik heb Ronald nog geholpen met als een achterlijke alle scherven en splinters bij elkaar te vegen, want wij knepen hem dat zijn moeder zou thuiskomen van boodschappen doen of de buurvrouw vragen wat die klap was of aan de hand, want Ronald bleef alsmaar door maar op zijn hurken zitten huilen. Ik dacht dat zijn moeder meteen zou zien dat de onbreekbare vaas was gebroken, dus dat hij niet meemocht Ronald, naar Delft heen.

Goed nieuws! Ronald ging wel mee naar Delft heen! Want toen zijn moeder thuiskwam had zij niks anders gezien in de kamer! Terwijl die vaas al altijd middenop hun tafel staat!

Dat had ik laatst ook, toen mijn vader een andere bril had gekregen van De Volharding. Mijn

moeder vroeg toen ik uit school kwam of ik niks nieuws aan mijn vader zag en die ging middenin de keuken zitten. Hij draaide ook nog zijn hoofd heel langzaam naar links en naar rechts maar ik nog steeds niks zien! Terwijl het een hele andere bril was. Ja toen ze het zeiden, toen natuurlijk wel.

Ik wou mijn vader nog zeggen dat hij niet moest denken dat ik minder van hem hield omdat ik het niet meteen gezien had van zijn nieuwe bril, maar dat vond ik kinderachtig staan dus heb ik niet gedaan, alleen maar laten merken.

Maar geluk dat Ronald zijn moeder niet had gemerkt dat haar vaas pissig was, anders had hij niet meegekund.

Wij hadden niet gezegd dat wij naar Delft heen gingen. Alleen dat wij een eind gingen fietsen. Dat vinden ze altijd goed in de vakantie, als je zegt dat je een eind gaat fietsen. Fijn zo, zeggen ze dan. Gaan jullie maar lekker een eind fietsen. Maar als je zegt dat je naar Delft heen gaat fietsen dan mag het ineens niet vaak.

Terwijl een hele dag fietsen naar de rubberfabriek van Vredestein in Loosduinen om te zien of er kapotjes in de sloot drijven of naar Ockenburg en Overvoorde en dan het hele Zuiderpark door,

dat geeft niks en vinden ze altijd goed en dan fiets je wel tien keer zo veel dan naar Delft heen en terug.

Eddie zegt dat iedereen bij Vredestein wil werken, omdat ze net zoveel kapotjes mee naar huis mogen nemen als ze zin in hebben!

Misschien dat het een andere stad is Delft, dat ouders daar bang voor zijn. Want Delft is, van Den Haag, het verste weg van wat er nog dichtbij is. Delft is twee keer zo dichtbij dan Leiden. Daar gaan wij ook nog een keer heen fietsen, maar dan moeten wij eerst op Delft trainen.

Wij hadden afgesproken dat wij alle drie tien boterhammen van huis meenamen. En Eddie heeft een fles met een beugel, die niet kan lekken, door de dop. Het was klotig dat wij nog geen lange broek hadden, maar andersom konden wij nu goed zien of onze kuiten al dikker waren als wij in Delft waren, want wij willen alle drie graag kuiten met meer spierballen. Stierballen, zegt Eddie altijd.

Voor de rest wisten wij eigenlijk niet waarom wij naar Delft heen gingen. Dan om te vertellen dat wij naar Delft heen waren geweest. Maar dat zouden ze vanzelf wel zien aan onze dikkere kuiten. Wij zouden bij elkaar komen op de hoek van de Vrees-

wijkstraat, maar dan net om de hoek, in het eerste portiek op de Leyweg. Dat onze moeders ons niet konden zien staan als ze de tafellakens uitklopten uit het bovenraam. Ik woon op driehoog en Eddie en Ronald allebei op de tweede.

Ik stond er het eerste, om negen uur al. Dat geeft een raar gevoel in de vakantie, zo laat, omdat je dan anders op school zit.

Ronald kwam tweedst. Hij keek helemaal niet of het vakantie was. Had zijn moeder het dan gemerkt dat de onbreekbare vaas was gebroken? Nee maar dat was nou juist het rottige! Want hoe moest hij dan vanavond thuiskomen als zijn moeder het had uitgevonden onderwijl dat wij in Delft waren?

Daarom had die pielemoos zijn spaarpot leeg geschud. Dat is een koperen spaarpot van de Nuts-spaarbank. Met een gleuf waar je een mes in moet steken en dan heel voorzichtig op zijn kant heen en weer wiebelen, dat het geld over dat mes naar buiten kan, of ze op een glijbaan liggen. Hij had vierentachtig cent gehaald. Daar wilde Ronald iets van voor zijn moeder kopen onderweg.

Dan moet je iets van Dellufts Blaauws kopen, zei Eddie. Die kwam pas om halftien maar hij had geen brood bij zich omdat hun brood net op was thuis. Zei die. Hij had zelf de laatste opgegeten, het

kontje. Eddie heeft het altijd over kontje. Wij zeggen thuis gewoon kapje tegen de laatste boterham. En elke dag zegt Eddie een keer van Mijn vader heeft haar op zijn worst, door zijn mond heel breed te maken, in de hoeken, met zijn wijsvingers. Dat je moppen over je eigen vader maakt, dan moet je ook wel een gaatje in je hoofd hebben. Nou dan moesten wij maar gaan.

Hij had gelukkig wel zijn beugelfles mee, met water, en dan kreeg hij in Delft wel een boterham van mij of eentje van Ronald ze. Die aten wij dan op waar het mooiste was. Dat wisten wij pas als wij er waren natuurlijk en dan zouden wij stemmen. Daarom was het ook zo goed dat wij met ons drieën waren, dat wij goed over alles konden stemmen.

Enkel met fietsen was het link want dan kreeg je een bekeuring. Wij gingen dus steeds fietsen met twee voor en de derde jongen daar meteen achter of meer half er tussen. Dat is gezelliger dan achterstevoren. Dat zie je meistens als het een meisje en twee jongens zijn. Dan fietst die ene jongen voor en de andere jongen hand in hand met dat meisje er achter, wat die ene jongen niet kan zien omdat hij voor ze uitrijdt. Maar anders natuurlijk wel en zij niet kunnen zoenen.

Ik wist hoe wij moesten rijden. Eerst de hele Leyweg af. Daar staat altijd wind tegen. Dan door Wateringen heen en daar begon je vanzelf de pinda kaas van de Calvéfabriek te ruiken. Daar moet je gewoon achteraan blijven rijden en dan kom je recht in Delft. In Delft moet je goed uit je doppen kijken dat je niet verdwaalt, want dat zijn alleen maar stegen en bruggen en grachtjes, allemaal dwars door elkaar. Eddie zegt dat er heel veel hoeren zitten in Delft. Bij al die hoeren ligt een klein jongetje vastgebonden op hun buik zegt hij. Dat wisten Ronald en ik niet. Waarom was dat dan? Dat is tegen de ziektes, zegt Eddie. Dat die hoer geen bacteries naar binnen krijgt, want die houden al die jongetjes dus voor die hoeren tegen. Meestal zijn het jongens van vijf en zes jaar oud. Hoe jonger te beter. Die liggen de hele dag vastgebonden. Alleen als de hoer een klant krijgt, dan mogen ze even los. Als het een aardige hoer is krijgen ze dan een dubbeltje voor een vanilleroomblok van Jamin te gaan kopen. Maar zodra de klant weg is worden ze weer vastgebonden op de buik van de hoer, voor de besmetting. En omdat ze hoerjongetjes zijn mogen ze niet naar school dus leren ze ook geen lezen en schrijven en krijgen ze nooit gymnastiek. Dat had Eddie allemaal van zijn oom,

want die was melkboer in de hoerenbuurt geweest. Toen deed hij weer zo met zijn mond en zei hij: Mijn oom is een melkhoer.

Wij hadden de hele weg al regen, maar toen wij Wateringen in reden begon het te plenzen. Dat was geluk, want wij hadden Eddie zijn fles al helemaal leeg, zoals wielrenners altijd drinken in de krant. Wij hielden stop en wij probeerden onze fietsen recht tegen elkaar te zetten maar dat ging niet. Omdat Ronald met een meisjesfiets was, van zijn zuster. Die bij Vredestein werkt.

Toen legden wij onze fietsen neer aan de rand van een sloot. Het scheelde een haar van een kale neger of de mijnes gleed nog van de kant af ook!

Ik zei dat ik kon zien dat die sloot een zijslot van de Schie was dus dat wij goed gingen. Maar in het echt wist ik niet meer waar wij waren. Ik moest een plas in die sloot en toen keek ik gauw of ik nergens de scheve toren van de Ouwejan zag boven de kassen. Mijn vader zegt dat je op een bepaald moment de Ouwejan ziet staan en dan ben je er bijna. Er is ook een spreekwoord die zegt: al ziet u de toren staan dan is de reis nog niet gedaan.

Dus het was geluk dat het zo regende, want nu hoefden wij alleen maar de dop van Eddie zijn fles te doen en rechtop te zetten en dan kregen wij

vanzelf nieuw water voor te drinken.

Maar het duurde zeker een halfuur voor er een slok water in onze fles zat, waar wij om gingen stemmen en daarna loten. Eddie trok de langste graspriet, maar Ronald en ik hadden toch geen erge dorst.

Wij dachten ook nog dat er een bal dreef in het kroos, maar toen wij hem er eindelijk uithadden was het alleen maar de bovenste helft van een bal. Eddie won weer en zette hem op zijn hoofd, voor valhelm.

Ronald zei dat wij voor hem geeneens verder hoefden meer, naar Delft heen. Hij vond het hier in Wateringen ook best leuk. En ik hoefde ook niet zo hard meer naar Delft. Wij gingen erom stemmen en met driemaal nul stemmen zouden wij terug naar Den Haag fietsen. Ik dacht dan kan ik nog net de laatste drie platen van de Arbeidsvitaminen horen en mijn moeder staat nu in de voorkamer te strijken en mee te zingen.

Maar Ronald wou eerst nog zoeken of ze in Wateringen niks van Delfts Blauws te koop hadden. Wij kwamen een winkel van de Vivo tegen maar die had niks. Daarom kocht Ronald een grote gezinsdoos lucifers voor zijn moeder, van het merk Gong, dat wij niet hebben in Den Haag, dus daar zou ze wel bereblij mee zijn.

Toen wij weer buiten waren sprong Eddie meteen op zijn fiets en peerde hem. Wij moesten ons het mikmak trappen om hem in te halen en toen stapte Eddie gauw af en hij riep dat het gelukt was en hij liet ons een busje zien. Een busje met peper was het, dat had hij gejat in die winkel!

Toen gingen wij achter een schutje waar niemand was, alleen maar opgeschoten sla. Daar deed Eddie zijn broek naar beneden en hij probeerde om met de peperbus tussen zijn billen te komen. Ronald en ik vroegen waarom hij zo lijp deed. Nou omdat wij laatst bij hem op de trap zaten en ons zo verveelden en niks te doen hadden. Hoe toen Eddie zijn moeder had geroepen dat wij wat peper in onze kont nodig hadden en dat Ronald en ik toen naar huis waren gegaan en Eddie zijn moeder boodschappen doen? Dat hij toen het peperbusje had gepikt uit de keukenkast en goed veel op zijn wijsvinger gestrooid en die in zijn kont gestoken en meteen verrottes zin in hardlopen had gekregen en vier keer hun hele blok was gaan rondrennen! En hij ging twee keer zo hard dan gewoon, zwoor Eddie.

Ronald deed eerst zijn broek naar beneden en toen moest ik ook. Eddie zei dat wij op onze buiken moesten gaan liggen, want dan kon hij er makkelijker bij.

Nou strooi ik zoveel mogelijk tussen je kadetten en dan moet je het zelf naar binnen vegen want ik ben geen poot als je dat soms dacht, zei hij. Ik voelde er niks van toen Eddie strooide en ook niet toen ik de peper met mijn duim in mijn poepgat drukte, maar toen wij weer op de fiets zaten leek het of wij stukken harder dan de heenweg gingen, vooral op de Leyweg. Wij beloofden dat wij het aan niemand zouden verraden, het geheim van peper in je kont.

Toen wij onze straat binnenscheurden stonden er een paar jongens te priktollen op de middenweg. Ze vroegen waar wij geweest waren en wij zeiden in Delft.

Peter, die scheel is, vroeg of wij de Ouwe Jan hadden gezien.

Ik zei dat die weer veel schuiner stond dan de vorige keer dat ik in Delft was.

Ronald zei dat ze in Delft bang waren dat hij morgen zou omvallen.

Eddie zei dat wij een hele groep Delluften waren tegengekomen die aan het vluchten waren naar Den Haag en Rotterdam, om niet onder de Ouwe Jan te komen.

Een andere jongen, Rudie, vroeg of hij een keer met ons meemocht, want hij werd volgend jaar

jarig en dan kreeg hij de fiets van zijn zuster, die bij Vredestein ging werken en toch elke dag met de bus naar Loosduinen.

Maar we zeiden dat er niemand anders met ons meemocht, omdat naar Delft heen te ver was en te gevaarlijk.